

STRESZCZENIE

Konflikty interesów w radach nadzorczych i możliwości ich ograniczenia w celu poprawy ładu korporacyjnego w niemieckich spółkach giełdowych

Brigitte Theresia Steinbauer

Mimo, że problematyka nadzoru korporacyjnego od kilku już dekad jest intensywnie eksplorowana przez autorów z wielu krajów świata to nadal można wskazać jej obszary, które nie zostały jeszcze dostatecznie rozpoznane. Jednym z nich pozostają konflikty interesów, którym poświęcona jest niniejsza dysertacja zatytułowana 'Konflikty interesów w radach nadzorczych i możliwości ich ograniczenia w celu poprawy nadzoru korporacyjnego w niemieckich spółkach giełdowych.' Znaczenie i wpływ konfliktów interesów na pracę organów korporacji konstатовano już w czasach Adama Smitha i wczesnej literatury poruszającej problematykę ładu korporacyjnego, jednakże zostały one szczególnie wyeksponowane w teorii agencji opublikowanej przez Williama Mecklinga i Michaela C. Jensena w 1976 roku. Teoria ta koncentruje się na konfliktach interesów, które mogą powstawać pomiędzy pryncypałami (akcjonariuszami) a agentami (menedżerami).

Rada nadzorcza w dwupoziomowym systemie nadzoru korporacyjnego zobligowana jest do sprawowania nadzoru nad zarządzaniem spółką, który obecnie postrzegany jest nie tylko jako funkcja nadzorcza, ale także jako funkcje kontrolna, doradcza i równoważenia interesów. Zakres i waga tych obowiązków świadczą, że istnienie konfliktów interesów może mieć potencjalnie duży, negatywny wpływ na procesy podejmowania decyzji w spółce. Zakłada się, że konflikt interesów występuje, kiedy osobisty lub profesjonalny interes członka organu spółki (rady nadzorczej) może wpływać na obiektywność jego oceny, decyzje lub działanie w sposób szkodliwy na interes spółki.

Niniejsza rozprawa ma na celu zidentyfikowanie i omówienie najistotniejszych (typowych) konfliktów interesów w niemieckich spółkach giełdowych oraz przeanalizowanie istniejących sposobów ich rozwiązywania oferowanych przez obowiązujące regulacje i kodeks nadzoru korporacyjnego mających na celu uniknięcie tych konfliktów lub też odpowiednią na nie reakcję. Ponadto, celem dysertacji jest również sformułowanie dodatkowych (nowych) zaleceń dla niemieckiego ustawodawcy, ukierunkowanych na podniesienie skuteczności rozwiązywania konfliktów interesów występujących w radach nadzorczych spółek giełdowych.

Realizację tych celów warunkowało dogłębne poznanie najważniejszych badań prowadzonych w zakresie ładu korporacyjnego, odpowiednich teorii i systemów ładu korporacyjnego, kodeksów dobrych praktyk i ich znaczenia oraz niemieckich ram prawnych, zwłaszcza tych dotyczących systemu kodeterminacji.

W części empirycznej rozprawy zastosowano dwa etapy analizy, a mianowicie badanie adekwatnych treści raportów opublikowanych przez niemieckie spółki giełdowe należące do indeksu DAX 40, a następnie uzupełniono je jakościowymi wywiadami z ekspertami. Raporty roczne niemieckich spółek notowanych na giełdzie obejmują sprawozdanie rady nadzorczej dotyczące danego roku obrotowego, które powinno zawierać informacje na temat konfliktów interesów istniejących pomiędzy członkami rady nadzorczej, zarówno w aspekcie sfery społeczno-politycznej, jak i rynku kapitałowego. Analiza ta pozwoliła na ich zdiagnozowanie i ocenę częstości występowania oraz sposobów ich ograniczania (eliminowania). W drugim etapie badania przeprowadzono wywiady z doświadczonymi ekspertami, wysokokwalifikowanymi członkami rad nadzorczych, w celu uzyskania wartościowego spojrzenia z perspektywy wewnętrznej.

Przeprowadzone badania dowodzą, że niemieckie ramy regulacyjne dostarczają klarownych definicji reakcji na konflikty interesów. Skuteczność tych rozwiązań w praktyce zależy jednak od decyzji poszczególnych osób o ujawnianiu informacji dotyczących konfliktów interesów. Brakuje kultury reagowania na potencjalne konflikty, a obowiązki informacyjne w tym obszarze są częścią zaleceń niemieckiego kodeksu ładu korporacyjnego, a zatem nie są prawnie wiążące. Niemieckie spółki giełdowe powinny skupić się na priorytetowym traktowaniu środków zapobiegawczych. Jeden z kluczowych aspektów dotyczy procedury wyznaczania i późniejszego (ponownego) wyboru członków rady nadzorczej. Obecnie, obowiązujące ramy prawne nie zapewniają jasnych wytycznych dotyczących środków zapobiegawczych, a odpowiedzialność za

ustanowienie skutecznego procesu wyboru i wyznaczenia członków rady nadzorczej spoczywa na każdej radzie nadzorczej, w szczególności na Komitecie Nominacyjnym utworzonym w jej ramach. Ponadto konieczne jest doprecyzowanie kryteriów niezależności członków rady nadzorczej. Jeśli chodzi o kodeterminację, to ważne jest, aby uznać, że konflikt interesów jest nieodłącznym elementem roli pełnionej przez przedstawicieli pracowników. Wyzwanie polega na tym, aby nie ograniczać praw pracowniczych przy jednoczesnym wdrażaniu bardziej elastycznych zasad kodeterminacji (współdecydowania) w spółkach akcyjnych.

Słowa kluczowe: Ład korporacyjny // Rada nadzorcza // Spółki giełdowe // Konflikt interesów // Niezależność // Współdecydowanie

